

Sundhedsministeriet
Holbergsgade 5
1057 København K

30-06-2021
EMN-2017-01423
1453590

Danske Regioners udtalelse til Statsrevisorernes beretning om indsatsen for at nedbringe tvang i psykiatrien

Sundhedsministeriet har anmodet regionsrådene om en udtalelse til Rigsrevisionens beretning om indsatsen for at nedbringe anvendelsen af tvang i Psykiatrien. Danske Regioner har efter aftale med Sundhedsministeriet indhentet regionernes bidrag. Danske Regioner er ikke omfattet af Rigsrevisionens undersøgelse, men har været en central partner i forarbejdet til partnerskabet om nedbringelse af tvang, i den nedsatte Task Force mv. På den baggrund finder Danske Regioner anledning til at fremsende bemærkninger.

Danske Regioner finder det positivt, at Rigsrevisionen har fokus på tvang. Undersøgelsen, herunder rapportens konklusioner er vigtig for det videre arbejde med nedbringelse af tvang. Rigsrevisionen har gode og vigtige pointer i undersøgelsen, som viser, at der stadig er potentiale for forbedringer og grundlag for en ny aftale om indsatsen for at nedbringe tvang i psykiatrien. For så vidt angår det konkrete indhold henvises til regionernes bidrag.

Om beretningen

Rigsrevisionens undersøgelse, der ligger til grund for beretningen, omfatter Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og regionernes indsats for at forebygge og nedbringe brug af tvang i Psykiatrien. Udgangspunktet for undersøgelsen er den partnerskabsaftale som Sundhedsministeriet og regionerne indgik i 2014. Her blev det aftalt, at:

- Andelen af personer, som bæltefikseres, skal være halveret i 2020.
- Den samlede anvendelse af tvang i Psykiatrien skal samtidigt reduceres.

DANSKE REGIONER
DAMPFÆRGEVEJ 22
2100 KØBENHAVN Ø
+45 35 29 81 00
REGIONER@REGIONER.DK
REGIONER.DK

Rigsrevisionens hovedkonklusion:

Sundhedsministeriet og regionerne har styret indsatsen for at nedbringe brug af tvang utilfredsstillende og har ikke nået det fastsatte mål. Der er blevet fulgt op på, hvordan data om brug af bæltefiksering og andre tvangsformer har udviklet sig, men der er ikke fulgt op og reageret på, hvorvidt regionernes initiativer til at nedbringe tvang virker. Brugen af bæltefikseringer er ikke halveret, og den samlede brug af tvang er steget. Konsekvensen er, at der fortsat er for mange patienter, som udsættes for bæltefiksering og andre former for tvang.

Statsrevisorernes bemærkning til beretningens hovedkonklusion:

Statsrevisorerne finder, at Sundhedsministeriets og regionernes styring af indsatsen for at nedbringe brugen af tvang i psykiatrien har været utilfredsstillende. I perioden 2014-2020 er andelen af patienter, der bæltefikseres, faldet, men ikke nok til at indfri målet om en reduktion på 50%, og samtidig er den samlede brug af tvang steget. Det betyder, at der fortsat er for mange patienter, som udsættes for bæltefiksering, og at der er risiko for, at bæltefiksering erstattes med andre former for tvang.

Danske Regioners bemærkninger

Partnerskabet om nedbringelse af tvang er fra regionernes side udtryk for et stort ønske om at reducere brugen af tvang overfor patienterne. Arbejdet med nedbringelse af tvang har derfor været fulgt meget nært i regionerne såvel politisk som ledelsesmæssigt. Danske Regioner hæfter sig således ved, at regionerne ved udløb af partnerskabsaftalen har nedbragt antallet af bæltefikseringer under 48 timer med knap 40% siden 2014, og at antallet af bæltefikseringer over 48 timer er nedbragt med ca. 45%. Det svarer til at ca. 80 % af målsætningen vedrørende bæltefikseringer - den såkaldte 'kongeindikator' - er nået. Danske Regioner savner en anerkendelse heraf.

Samtidig erkender Danske Regioner, at regionerne på landsplan ikke er nået i mål med alle de nationale målsætninger. Mange patienter udsættes fortsat for tvang, ofte dog gennem anvendelse af andre og mindre indgribende foranstaltninger end bæltefiksering - særligt korterevarende fastholdelser og akut beroligende medicin. Danske Regioner efterlyser fremadrettet en mere substantiel drøftelse af, hvordan substitution mellem tvangsformer opgøres og vægtes i de løbende vurderinger af udviklingen i anvendelsen af tvang.

I forhold til Rigsrevisionens kritik af regionernes styring af indsatsen for at nedbringe tvang henvises til de regionale besvarelser. Danske Regioner bemærker dog, at flere regioner ikke helt kan genkende det skitserede billede af mangelfuld styring. Regionerne henviser til, at de har ledelsesmæssigt fokus på opgaven, og at succesfulde initiativer udbredes.

Danske Regioner har noteret, at Rigsrevisionen har afgrænset undersøgelsen til alene at omfatte den regionale psykiatri. Efter Danske Regioners opfattelse er det nødvendigt at se anvendelsen af tvang i et bredere og tværsektorielt perspektiv med blik for det samlede patient-/ borgerforløb. Anvendelsen af tvang vil således ofte være afledt af forhold, der går forud for indlæggelsen. F.eks. ved vi fra regionale undersøgelser gennemført i partnerskabsperioden, at op mod 70 procent af de tvangsindlagte unge mellem 15 og 17 år kommer fra bo-institutioner. Derfor noterer Danske Regioner med stor tilfredshed, at Sundhedsstyrelsens "Anbefalinger for nedbringelse af tvang for mennesker med psykiske lidelser" fra februar 2021 adresserer behovet for at forebygge tvangsindlæggelser, herunder behovet for en tværsektoriel tilgang. Danske Regioner forudsætter på det grundlag, at en ny partnerskabsaftale om yderligere reduktion af tvang vil omfatte kommunerne, de praktiserende læger og politiet.

Sundhedsministeriet har operationaliseret finanslovsmålet om at nedbringe tvang i 15 indikatorer som omfatter i alt 18 tvangsformer af meget forskellig karakter, som ikke er vægtede, herunder 38 supplerende indikatorer. Danske Regioner deler Rigsrevisionens opfattelse af, at de mange uvægtede indikatorer snarere slører end understøtter regionernes muligheder for en fokuseret styring af indsatsen. Det har yderligere gjort det vanskeligt for regionerne at målrette og styre arbejdet, at reglerne for registrering af tvang er ændret i partnerskabsperioden. Det svækker brugen af data for tvang over tid.

I forlængelse heraf deler Danske Regioner Rigsrevisionens anbefaling om, at færre og mere målrettede indikatorer i højere grad vil kunne understøtte fokuseret indsats for at nedbringe tvang. Rigsrevisionens konklusioner danner et godt grundlag for en ny og fremadrettet partnerskabsaftale, hvor fokus flyttes fra monitorering til årsager og sammenhænge for at uddrage læring.

I den forbindelse bør allerede eksisterende viden inddrages, og Danske Regioner skal gøre opmærksom på, at misbrug er en medvirkende årsag til mange akutte indlæggelser i psykiatrien og deraf følgende brug af tvang. Danske Regioner afventer fortsat, at der jf. økonomiaftalerne for 2021 og 2022 sker en snarlig afklaring af den nuværende ansvarsfordeling mellem regioner og kommuner. Etablering af et samlet ansvar for behandling af dobbeltdiagnoser er efter Danske Regioners opfattelse en forudsætning for at skabe en mere sammenhængende, samtidig og helhedsorienteret indsats.

Med afsæt i Rigsrevisionens rapport samt ovenstående bemærkninger forventer Danske Regioner at blive inviteret til politiske drøftelser om en ny partnerskabsaftale om nedbringelse af tvang. Danske Regioner ser gerne, at en ny partnerskabsaftale indeholder ambitiøse mål for indsatsen både før, under,

og efter en indlæggelse, og at årsagerne bag tvang kommer mere i centrum for indsatsen. Nedbringelse af tvang skal være en fælles opgave på tværs af sektorer, og med tydelige mål og med relevante data for alle involverede.

Venlig hilsen

Stephanie Lose

Ulla Astman